

Proces polityki publicznej

Prowadzący: Dr Rafał Bakalarczyk

Koordynator: Dr hab. Ryszard Szarfenberg

Wprowadzenie do warsztatów

Strona przedmiotu z materiałami i linkami

rszarf.ips.uw.edu.pl/pppw

Rok akademicki 2019/2020

Główna misja przedmiotu w kategoriach efektów i pomysł na zajęcia

- **Wiedza:** studenci rozumieją, co to znaczy **pracować z polityką społeczną**, być praktykami polityki społecznej
- **Umiejętności:** studenci wiedzą **jak stosować różne instrumenty wpływu na decydenta polityki społecznej**, odpowiednio do faz procesu polityki publicznej
- **Postawy:** studenci przyjmują **postawę aktywistyczną w stosunku do polityki społecznej**, mają **pozytywne nastawienie do działalności rzeczniczej**
- **Strategia:** studenci (grupy/osoby) tworzą **mikro-organizacje rzecznicze**, których zadaniem jest **rzecznictwo na rzecz wybranych grup defaworyzowanych**, starają się wpłynąć na decydenta (prowadzący spotkania rzecznicze) w poszczególnych fazach procesu decyzyjnego

Co to jest rzecznictwo?

Rzecznictwo: walczysz, domagasz się, występujesz w obronie

- „**Walczysz o** zniesienie barier dla niepełnosprawnych? **Domagasz się** większej liczby przedszkoli na wsiach? **Występujesz w obronie** ciężarnych kobiet zwalnianych z pracy? Może nie wiesz, ale prowadzisz **działalność rzeczniczą**” P. Frączak, 2008
- Przykładowe definicje **rzecznictwa**
  - Wpływanie na decydentów, **walka o zmianę społeczną**, zmiana opinii i postaw społecznych, zmiana zachowań, mobilizacja zasobów
  - Strategiczne zastosowanie informacji, **aby zmieniać polityki**, które dotyczą ludzi w gorszej sytuacji
  - **Zmiana postaw, działań, polityk i ustaw** poprzez wpływanie na ludzi i organizacje za pomocą władzy
  - Rzecznictwo dotyczy **wpływania na władzę** lub **zmieniania stosunków władzy**

Formy rzecznictwa: od reprezentacji, przez mobilizację, do upodmiotowienia

- 1. Reprezentacja: mówiąc w imieniu tych, co głosu nie mają**, np. przedstawianie postulatów osób z niepełnosprawnościami przez osoby sprawne
- 2. Mobilizacja: zachęcanie tych, co głosu nie mają, aby mówili razem z nami**, np. przedstawianie propozycji zmiany polityki społecznej przez osoby sprawne i niepełnosprawne razem
- 3. Upodmiotowienie: wspieranie pozbawionych głosu, aby mówili sami za siebie**, np. osoby z niepełnosprawnościami same przedstawiają postulaty zmiany polityki społecznej

Różnica między komunikowaniem naukowym a komunikowaniem rzeczniczym

Komunikaty naukowe

- Złożone i szczegółowe wyjaśnienia
- Obszerne zastrzeżenia i ograniczenia badania
- Terminy techniczne zwiększają jasność i precyzję
- Kilka punktów w artykule
- Obiektywność i bezstronność
- Budowanie argumentu od przesłanek do wniosków
- Kluczowe znaczenie dowodów potwierdzających wnioski
- Szybkie i słabo przygotowane badanie może być zdyskwalifikowane
- Pomoc celebrytów nie ma znaczenia
- Wielu wierzy w obiektywizm nauki

Komunikaty rzecznicze

- Upraszczenie jest preferowane
- Obszerne zastrzeżenia zamazują przekaz
- Żargon techniczny jest niezrozumiały dla ludzi
- Kluczowa jest niewielka liczba wiadomości
- Emocjonalna prezentacja przekonujących argumentów opartych na faktach
- Najpierw konkluzje, a potem uzasadnienie
- Zbyt dużo faktów i wykresów jest trudne do objęcia przez publiczność
- Szybkie i dokładnie przygotowane działanie jest konieczne, aby wykorzystać nadarzające się szanse
- Pomoc celebrytów pomaga
- Wielu wierzy, że prawdy polityczne są subiektywne

Rzecznictwo w procesie polityki publicznej

Narzędzia rzecznictwa i kanały ich upowszechniania

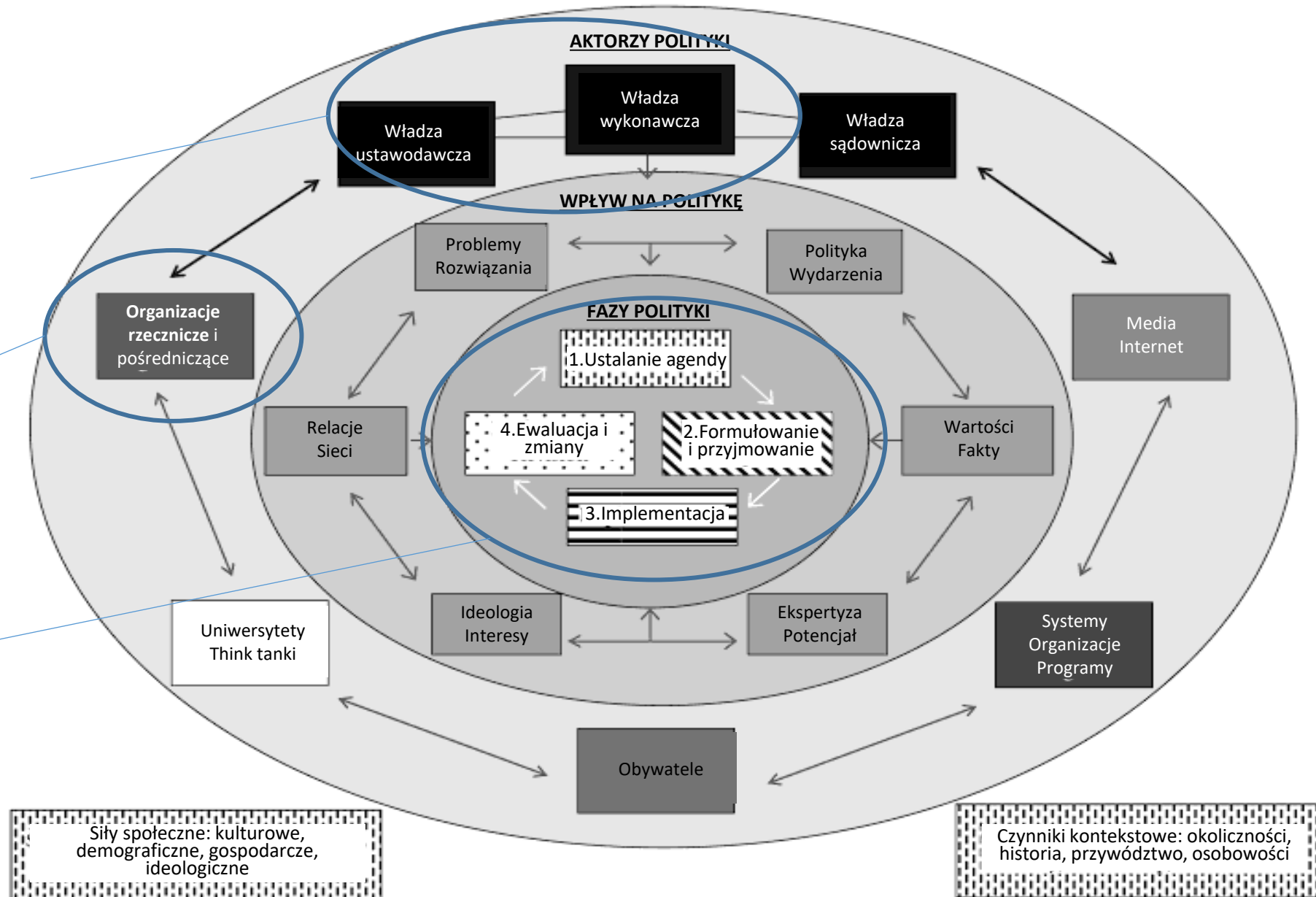
- Narzędzia
  - **Napisane**, np. artykuł (naukowy, prasowy) omawiający fakty dotyczące grupy, którą reprezentujemy; notatka prasowa z historią przedstawiciela naszej grupy
  - **Mówione**, np. przemówienie na wysłuchaniu publicznym; ustna prezentacja na konferencji (naukowej, prasowej); wystąpienie członka organizacji rzeczniczej w audycji radiowej
  - **Audiowizualne**, np. samoodtwarzająca się prezentacja z dźwiękiem; film ukazujący sytuację osób lub osoby należących do reprezentowanej przez nas grupy
- Kanały upowszechniania narzędzi (wydarzenia, media)
  - Konferencje, spotkania
  - Czasopisma tradycyjne
  - Radio i telewizja
  - Internet: strony, portale, blogi, vlogi, FB, TT itp.

Aktorzy, wpływ i fazy polityki społecznej

Decydent prowadzący

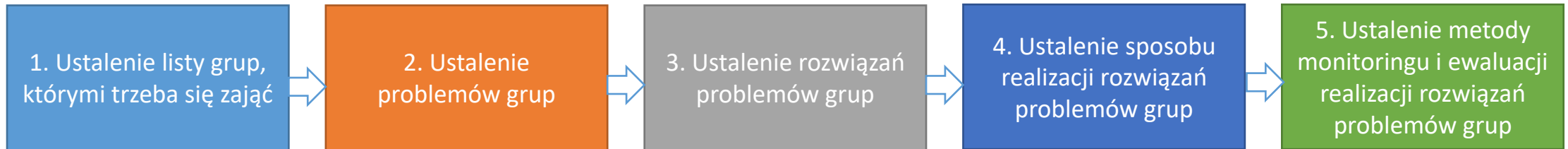
Mikro-organizacje studenckie

Przybliżona kolejność działań rzeczniczych

Zadania organizacji rzeczniczej w kontekście zadań decydenta polityki publicznej

Zadania decydenta

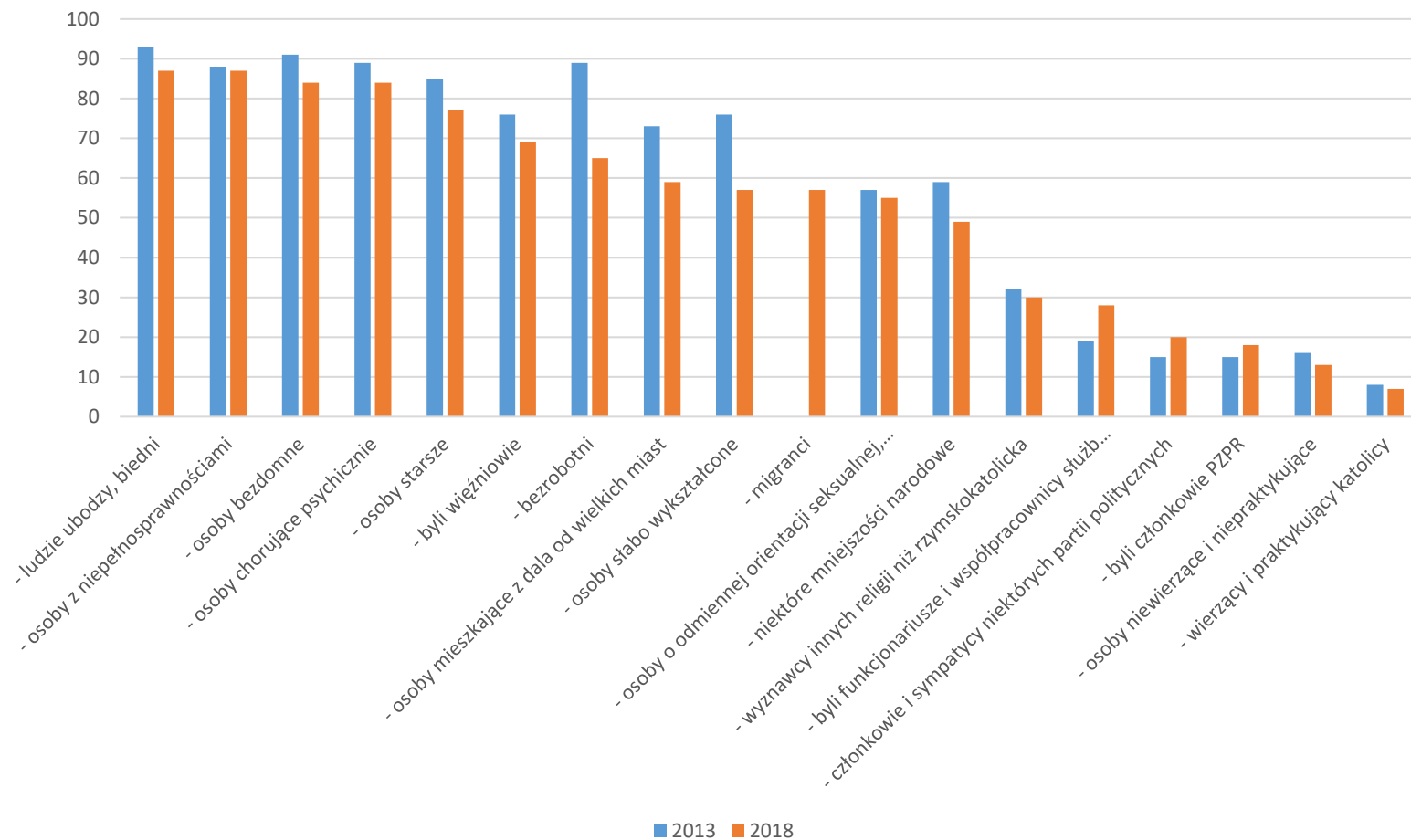

Zadania organizacji

1. Organizacja przekonuje decydenta, że warto zająć się grupą, którą reprezentuje	2. Organizacja przekonuje decydenta, że warto skupić się na konkretnym problemie grupy, którą reprezentuje	3. Organizacja przekonuje decydenta, że warto wybrać konkretne rozwiązania problemu grupy, którą reprezentuje	4. Organizacja przekonuje decydenta, że warto wybrać konkretne sposoby i środki realizacji rozwiązań problemu grupy, którą reprezentuje	5. Organizacja przekonuje decydenta, że warto zastosować konkretne metody monitoringu i ewaluacji realizacji rozwiązań problemu grupy, którą reprezentuje

Kto w Polsce ma najgorzej? Rzecznictwo jakich grup jest najbardziej potrzebne?

Jak Pan(i) sądzi, czy [...] napotykają w życiu społecznym większe niż inni trudności i ograniczenia czy też nie? (odpowiedzi w %)

1. ludzie ubodzy, biedni
2. osoby z niepełnosprawnościami
3. osoby bezdomne
4. osoby chorujące psychicznie
5. osoby starsze
6. byli więźniowie
7. bezrobotni
8. osoby mieszkające z dala od wielkich miast
9. osoby słabo wykształcone
10. migranci (patrz kolejny slajd)
11. osoby o odmiennej orientacji seksualnej, homoseksualiści
12. niektóre mniejszości narodowe (patrz kolejny slajd)
13. wyznawcy innych religii niż rzymskokatolicka
14. byli funkcjonariusze i współpracownicy służb specjalnych PRL
15. członkowie i sympatycy niektórych partii politycznych
16. byli członkowie PZPR
17. osoby niewierzące i niepraktykujące
18. wierzący i praktykujący katolicy

Migranci, mniejszości narodowe, które napotykają w życiu społecznym większe niż inni trudności

Migranci z jakich krajów napotykają w życiu społecznym większe niż inni trudności?	Odpowiedzi badanych, którzy uważają, że migranci napotykają w życiu społecznym większe trudności niż inni (N=538)
Arabowie, muzułmanie	40%
Afrykanie, czarnoskórzy	18%
Ukraińcy	18%

1. Cyganie, Romowie
2. Arabowie, muzułmanie
3. Ukraińcy
4. Żydzi
5. Afrykanie, czarnoskórzy

Jakie mniejszości narodowe napotykają w życiu społecznym większe niż inni trudności?	Odpowiedzi badanych, którzy uważają, że niektóre mniejszości narodowe napotykają w życiu społecznym większe trudności niż inni (N=466)
Cyganie, Romowie	34%
Arabowie, muzułmanie	20%
Ukraińcy	11%
Żydzi	7%
Afrykanie, czarnoskórzy	5%

20 grup, które napotykają
według Polaków większe
trudności w życiu
społecznym

1. ludzie ubodzy, biedni
2. osoby z niepełnosprawnościami
3. osoby bezdomne
4. osoby chorujące psychicznie
5. osoby starsze
6. byli więźniowie
7. bezrobotni
8. osoby mieszkające z dala od wielkich miast
9. osoby słabo wykształcone
10. osoby o odmiennej orientacji seksualnej, homoseksualiści
11. wyznawcy innych religii niż rzymskokatolicka
12. byli funkcjonariusze i współpracownicy służb specjalnych PRL
13. członkowie i sympatycy niektórych partii politycznych
14. byli członkowie PZPR
15. osoby niewierzące i niepraktykujące
16. Cyganie, Romowie
17. Arabowie, muzułmanie
18. Ukraińcy
19. Żydzi
20. Afrykanie, czarnoskórzy

Literatura, strony do przeczytania

- Strona przedmiotu z materiałami i linkami rszarf.ips.uw.edu.pl/pppw
- Przystępnie o rzecznictwie
  - [Co to jest rzecznictwo? P. Frączak, 2008](#)
  - [Zasada nieoznaczoności w procesach rzeczniczych sektora pozarządowego, P. Żydok, 2016](#)
- Przykłady projektów, raportów rzeczniczych
  - [Najpierw mieszkanie. Rzecznictwo oparte na dowodach](#)
  - [Społeczna Agencja Najmu](#)
  - [Społeczny raport alternatywy z realizacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych](#)
  - [Raport grupy ON Inclusion 14-20 z działań rzeczniczych prowadzonych w 2013 r. na rzecz nowej perspektywy Funduszy Europejskich](#)

Literatura po angielsku

- [S. Glen, A. Conley Wright, *Policy advocacy organizations: A framework linking theory and practice*, 2013](#)
- [J. Casey, *Understanding advocacy: a primer on the policy making role of nonprofit organizations*, 2011](#)
- [Materiały dydaktyczne do podręcznika z USA Brucea Janssona *Social Welfare Policy and Advocacy: Advancing Social Justice through 8 Policy Sectors*, 2016](#)

Forma i program zajęć, zadania rzecznicze

Forma zajęć i program

- Warsztaty, praca grupowa (mikro-organizacje rzecznicze)
- Program zajęć
  1. **Wprowadzenie:** rzecznictwo w procesie polityki, wybranie grup defaworyzowanych
  2. **Rzecznictwo grupy defaworyzowanej:** żeby decydent zwrócił uwagę na grupę, którą reprezentujemy i uznał, że jest ona ważna na liście spraw do załatwienia
  3. **Rzecznictwo problemu grupy:** żeby decydent uwzględnił problem naszej grupy, tak jak my go widzimy, naszą definicję i wyjaśnienie problemu oraz wynikające z nich cele do osiągnięcia
  4. **Rzecznictwo rozwiązania problemu grupy:** żeby decydent uwzględnił popierane przez nas rozwiązania problemu, które odpowiada proponowanej przez nas definicji i wyjaśnieniu
  5. **Rzecznictwo implementacji rozwiązania problemu grupy:** żeby decydent uwzględnił preferowany przez nas sposób implementacji i realizacji rozwiązań
  6. **Rzecznictwo metody monitoringu i ewaluacji przyjętego rozwiązania:** żeby decydent uwzględnił preferowane przez nas metody i wskaźniki do monitoringu oraz ewaluacji
  7. **Podsumowanie i ewaluacja zajęć:** decydent ocenia działalność rzeczniczą i tworzy ranking siły przekonywania działalności rzeczniczej organizacji, dyskusja o tym, jak usprawnić warsztaty w przyszłości

Zasady zaliczenia

- Zaliczenie na ocenę
- Ocena aktywności rzeczniczej i częściowych dokumentów rzeczniczych podczas warsztatów
- Ocena **pełnego dokumentu rzeczniczego (termin przesłania do 5 kwietnia)**: organizację zarejestrowaną w Rejestrze rzecznictwa polityki społecznej
- Obecność obowiązkowa: jedna z 7 nieobecność dozwolona, od 2 do 3 zliczenie na dyżurze, powyżej 3 przedmiot niezaliczony, usprawiedliwienia od lekarza tylko dostarczone niezwłocznie (mailem) nie później niż do kolejnych zajęć
- Ocena ostateczna zależy od **miejsca organizacji rzeczniczej w rankingu według średniej pozycji w rankingach przekonywania rzecznictwa ustalanego po każdym warsztacie**

Przykłady przekonujących pełnych dokumentów rzeczniczych z przeszłości

- [Młodzi Bracia w Niebezpieczeństwie](#)
- [Cztery Łapy Jedno Serce](#)

Wstępne zadanie rzecznicze: powołanie i zgłoszenie organizacji rzeczniczej do 24 lutego

- **Zadanie: zorganizować spotkanie założycielskie, wybór grupy defaworyzowanej, o której interesy organizacja będziecie walczyć, wybór nazwy organizacji rzeczniczej, opracowanie logo**
- **Zgłoszenie organizacji do Rejestru Rzecznictwa Polityki Społecznej [poprzez wysłanie formularza](#) do poniedziałku (24 lutego) na adres: raf_19@o2.pl**

Formularz zgłoszenia organizacji rzeczniczej	
Nazwa organizacji	
Logo organizacji	
Imiona i nazwiska członków organizacji	
Wskazanie osoby do kontaktu (z adresem email)	
Nazwa grupy defaworyzowanej z krótkim opisem jej głównych cech	
Opis przypadku osoby/osobnika należącej do wybranej grupy defaworyzowanej	
Dodatkowe uwagi (np. możliwe koalicje z organizacjami reprezentującymi podobne grupy)	

Pierwsze spotkanie rzecznicze – faza ustalania listy grup, których problemami trzeba się zająć

Pierwsze spotkanie rzecznicze (faza ustalenia listy i kolejności spraw, którymi ma zająć się decydent): rzecznictwo grupy defaworyzowanej

- **Zadanie rzecznicze:** przekonać decydenta do wprowadzenia danej grupy defaworyzowanej na listę spraw do realizacji, przekonać do nadania jej priorytetu (im wyżej na liście, tym wyższy priorytet)
- Za pomocą czego należy przekonywać decydenta? **Argumentów** za tym, że należy zająć się tą właśnie grupą defaworyzowaną
  - Argumenty mogą się opierać na
    - **Cechach grupy**, np. bardzo liczna, bardzo liczna w pewnych miejscach, skoncentrowana przestrzennie
    - **Opisywaniu i ocenianiu problemów danej grupy**, np. liczba problemów jako argument, głębokość i intensywność problemów jako argument
    - **Opisywaniu konsekwencji problemów danej grupy dla całego społeczeństwa**, np. skutki problemów dla innych grup, dla całości społeczeństwa
    - **Znaczeniu politycznym danej grupy**, np. wyjaśnienie dlaczego poparcie tej grupy może być cenne dla partii politycznych

Po pierwszym spotkaniu rzeczniczym należy wysłać pierwszy dokument rzeczniczy

- Przygotowanie **pierwszego dokumentu rzeczniczego**, który będzie zawierał **argumenty**, za pomocą których grupa chce przekonać decydenta do
  - Włączenia danej grupy defaworyzowanej na listę spraw, którymi ma się zająć decydent
  - Ustalenia dla danej grupy defaworyzowanej jak najwyższego priorytetu
- Dokument powinien być przesłany w formie **pliku tekstowego** (pamiętać należy o tym, że atrakcyjna forma też wpływa na decydenta) w **załączniku do maila** na adres: raf_19@o2.pl
- Dokument należy przesłać **do poniedziałku przed 2 zajęciami rzeczniczymi**

Drugie spotkanie rzecznicze – faza
definiowania problemów

Drugie zadanie rzecznicze (faza definiowania problemu): rzecznictwo definicji i teorii problemu grupy defaworyzowanej

- **Zadanie rzecznicze:** przekonać decydenta do tego, aby
  1. wybrał **jeden lub kilka konkretnych problemów grupy** defaworyzowanej, np. dyskryminacja grupy przez społeczeństwo
  2. przyjął, że **mają one określone przyczyny (i skutki)**, np. przyczyną dyskryminacji jest niewiedza w społeczeństwie
  3. wyznaczył sobie w **cele oddziaływanie na określoną przyczynę, skutek problemu**, np. zwiększyć wiedzę społeczeństwa na temat grupy defaworyzowanej
- **Argumenty** za określoną definicją, teorią problemu i celami polityki
  - Argumenty dotyczące problemu, np. poważny, intensywny i uzasadnienia
  - Argumenty dotyczące przyczyn i/lub skutków problemu dla danej grupy defaworyzowanej, dla całego społeczeństwa
  - Argumenty dotyczące celów, które powinny wynikać z określenia przyczyn problemów

Zadanie po drugim warsztacie

- Przygotowanie **drugiego dokumentu rzeczniczego**, który będzie zawierał argumenty, za pomocą których grupa chce przekonać decydenta aby
  1. wybrał określone i nazwane problemy grupy defaworyzowanej (lista problemów)
  2. przyjął, że mają one określone przyczyny (i skutki) – każdy problem z listą przyczyn (zwiększających i zmniejszających) oraz skutków
  3. wyznaczył sobie w związku z tym cele – do każdej z przyczyn, do każdego ze skutków powinny być przypisane cele, np. zmniejszanie, zwiększanie przyczyny, skutku
- Dokument powinien być przesłany w formie **pliku tekstowego** (pamiętać należy o tym, że forma też wpływa na decydenta) w **załączniku do maila** na adres adres Rejestru Rzecznictwa Polityki Społecznej
- Dokument należy przesłać do **poniedziałku przed 3 zajęciami rzeczniczymi**

Trzecie spotkanie rzecznicze – faza formułowania rozwiązań problemów ustalonych na poprzednim etapie

Trzecie zadanie rzecznicze (faza formułowania rozwiązań): rzecznictwo rozwiązań problemów grupy defaworyzowanej

- **Zadanie rzecznicze:** przekonać decydenta do tego, aby skoncentrował się na **określonych rozwiązaniach problemu** (instrumentach, środkach) na podstawie przyczyn jego zwiększania, przyczyn jego zmniejszania oraz w szczególności celów wynikających z tych przyczyn, np. jeżeli celem jest zwiększanie wiedzy społeczeństwa, to za pomocą czego, w jaki sposób należy to robić
- **Argumenty za określonymi sposobami realizacji celów,** które wskazano w poprzednim kroku rzecznictwa
  - Argumenty polegające na tym, że rozwiązanie jest dobrze dopasowane do celów, które wskazano we wcześniejszym kroku
  - Argumenty wskazujące, że jest to rozwiązanie pożądane, lepsze od innych, mające dodatkowe pozytywne skutki

Zadanie po trzecim warsztacie

- Przygotowanie **trzeciego dokumentu rzeczniczego**, który będzie zawierał
  - listę celów z poprzedniego zadania rzeczniczego oraz do każdego celu listę rozwiązań (środków, instrumentów), za pomocą których te cele organizacja proponuje osiągać
  - argumenty, za pomocą których organizacja chce przekonać decydenta aby wybrał określone rozwiązania problemów grupy defaworyzowanej
- Dokument powinien być przesłany jako plik tekstowy w załączniku do maila na adres raf_19@o2.pl
- Dokument należy przesłać **do poniedziałku przed 4 zajęciami rzeczniczymi**

Czwarte spotkanie rzecznicze – faza
planowania implementacji rozwiązań

Czwarte zadanie rzecznicze (faza implementacji): rzecznictwo implementacji rozwiązań problemu grupy defaworyzowanej

- **Zadanie rzecznicze:** przekonać decydenta do tego, aby wybrał **określony sposób realizacji rozwiązań problemu wskazanych w poprzednim kroku**
- W wystąpieniach rzeczniczych na czwartym spotkaniu należy wskazać **konkretne zmiany w prawie, w programach, procedurach, w zachowaniach służb, w finansowaniu, w organizacji, aby wdrożyć zaproponowane rozwiązanie/rozwiązania**, np. jak wskazane środki zwiększania wiedzy w społeczeństwie powinny być zaplanowane, jakie zmiany w prawie muszą być wprowadzone (co, kto, jak, kiedy, gdzie). Porządek wystąpienia
  1. Wskazanie najważniejszych dla organizacji rozwiązań z poprzedniego kroku
  2. Przedstawienie koniecznych dla ich wdrożenia zmian prawnych, organizacyjnych i innych
  3. Argumenty polegające na tym, że proponowane zmiany są dopasowane do proponowanego rozwiązania
  4. Argumenty wskazujące, że sposób realizacji nie wymaga dużego wysiłku prawnego, finansowego i organizacyjnego

Zadanie po czwartym warsztacie

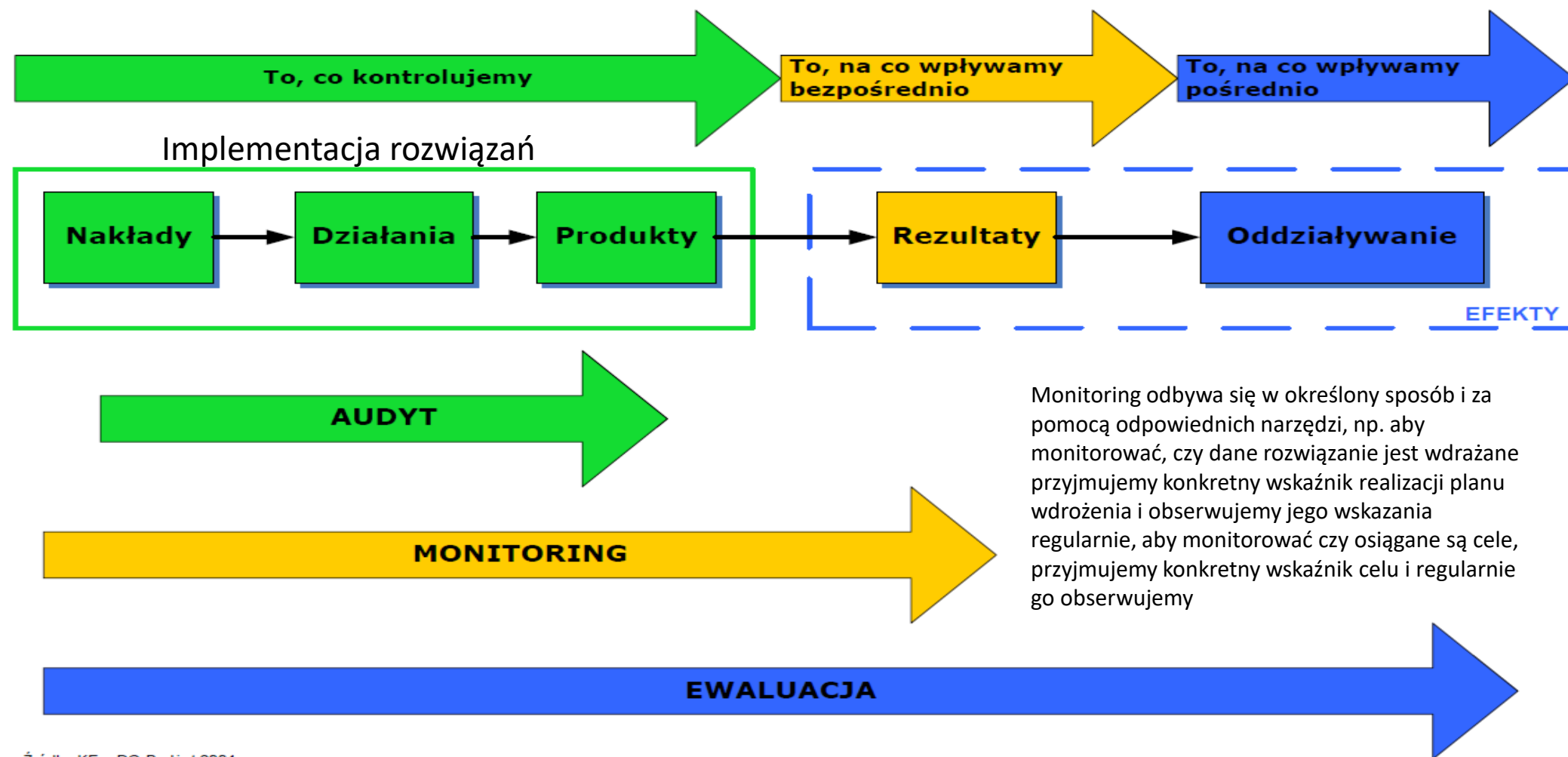
- **Przygotowanie czwartego dokumentu rzeczniczego**, który będzie zawierał propozycje jak realizować i argumenty, za pomocą których grupa chce przekonać do nich decydenta
  - **określony sposób realizacji zaproponowanych rozwiązań** problemów grupy defaworyzowanej, które zostały wskazane na poprzednim warsztacie
  - **konkretne zmiany w prawie, w programach, procedurach, w zachowaniach służb, w finansowaniu, w organizacji, aby wdrożyć zaproponowane rozwiązanie/rozwiązania** oraz argumenty za tymi właśnie, a nie innymi zmianami
- Dokument powinien być przesłany w formie załącznika do maila na adres Rejestru Rzecznictwa Polityki Społecznej raf_19@o2.pl
- Dokument należy przesłać **do poniedziałku przez 5 zajęciami rzeczniczymi**

Piąte spotkanie rzecznicze – faza planowania
ewaluacji wpływu implementacji rozwiązań

Piąte zadanie rzecznicze (faza ewaluacji): rzecznictwo sposobu monitorowania i ewaluowania proponowanych rozwiązań i ich wdrożenia

- W wystąpieniach rzeczniczych na piątym spotkaniu należy zaproponować odpowiedzi na pytania: kto i jakimi wskaźnikami ma się posłużyć, żeby obserwować realizację rozwiązań i ich efekty.
- Należy **opisać w jaki sposób zmierzyć i ocenić, czy wdrożenie rozwiązań jest zgodne z planem, skuteczne, efektywne, użyteczne dla grupy defaworyzowanej reprezentowanej przez organizację.**
- Należy podawać argumenty za określonym sposobem monitoringu i ewaluacji realizacji proponowanych rozwiązań.
  - Argumenty mówiące, że wskaźniki są łatwo dostępne, nie trzeba ich specjalnie tworzyć.
  - Argumenty mówiące, że monitoring i ewaluacja nie będą drogie.
  - Argumenty mówiące, że określony sposób monitoringu i ewaluacji jest lepszy niż inne metody.

Ewaluacja a monitoring i audyt

Zadanie po piątym warsztacie

- Po piątym spotkaniu rzeczniczym organizacja ma zadanie przygotowania **scalonego dokumentu rzeczniczego**.
- **Powinien on zawierać poza poprzednimi dokumentami również część odnoszącą się do piątego spotkania rzeczniczego**, która będzie opisywała sposoby i wskaźniki monitoringu i ewaluacji oraz argumenty, za pomocą których grupa chce przekonać do nich decydenta
  - **Podmioty, sposoby i instrumenty monitoringu i ewaluacji** (kto, w jaki sposób i za pomocą jakich wskaźników ma monitorować i ewaluować rozwiązania i ich implementację)
  - **Konkretne metody, wskaźniki statystyczne** odniesione do poszczególnych rozwiązań.
- **Zalecenia dotyczące całego dokumentu.**
  - Staramy się, aby wyglądał profesjonalnie i atrakcyjnie, to czyni organizację i jej komunikaty bardziej przekonującymi.
  - Adresat, logo, data, spis treści, podpisy, zadbanie o redakcję i korektę, wyróżnienia tekstu, elementy graficzne (schematy, wykresy, zdjęcia).
  - Przypisy do zamieszczanych informacji.
  - Linki do innych materiałów w przypisach lub pod tekstem.
- Dokument powinien być przesłany w formie załącznika do maila na adres Rejestru Rzecznictwa Polityki Społecznej w weekend przez ostatnimi zajęciami w ramach przedmiotu „Proces polityki publicznej”.

Ostatnie zajęcia – ogłoszenie rankingu siły
przekonywania rzecznictwa oraz ewaluacja
warsztatów

Wspólna ewaluacja procesu rzeczniczego – tematy

1. **Model warsztatów rzeczniczych a alternatywy**, np. gra planszowa (lub w innej formie) w rzecznictwo PS
2. Jakie **usprawnienia modelu warsztatów rzeczniczych**? Może podzielić grupy na grupy rzecznicze i decydenckie, aby studenci postawili się też w roli decydentów, może grupa studentów do obsługi RRPS...
3. Jakie **usprawnienia do przebiegu warsztatów**? Wskazówki przed warsztatem, ustalenie kolejności wystąpień, grupy występują, a (meta)decydent ich wysłuchuje, czasem komentuje i zadaje pytania...
4. Jakie **usprawnienia do dokumentów rzeczniczych**? Wskazówki przed warsztatem, po każdym warsztacie konieczność przesłania dokumentu
5. **Treść prezentacji wprowadzającej**, czy była przydatna, co można w niej zmienić, co dodać?
6. **Całościowy dokument z rzecznictwa**, jakie problemy w trakcie przygotowania, co by pomogło, może szablon do wypełnienia?

Szczegółowe tematy do ewaluacji

1. **Sposób wyboru grupy defaworyzowanej** (własny, losowanie, inny)
2. **Informacja zwrotna po każdym z warsztatów w postaci rankingu siły przekonywania** (czy przydatna, jeżeli tak, w jakiej formie?)
3. **Praca w domu po warsztacie w postaci materiału rzeczniczego** (czy wymagać materiału po każdym warsztacie, jeżeli tak, w jakiej formie; czy wymagać też całościowego dokumentu rzeczniczego, jeżeli tak, w jakiej formie?)
4. **Struktura organizacji, podział ról w organizacji** (jak przebiegała współpraca, czy wymagać przypisania funkcji i ról, czy też nie?)
5. **Sposób oceny rzecznictwa, czyli przejście od rankingów do ocen** (średnia z pozycji w rankingach częściowych => ranking ostateczny => oceny?)

Przygotowanie do ewaluacji

- Każda organizacja przygotowuje się do ewaluacji poprzez przedyskutowanie na spotkaniu przed ewaluacją wszystkich powyższych pytań i tematów